

TÓTH CSABA (1959) Vasszécse ny

TÓTH CSABA

Létezésünk dramaturgiája

Ughy István festőművésze ről

Aranykor című kiállítása kapcsán

A képzőművészet, a képalkotás esetében általában nem használjuk a *dramaturgia* kifejezést, helyette tartalomról, formáról, kompozícióról, képstruktúráról szoktunk beszélni. Ha azonban jelene-tek, történések, események képi ábrázolásával állunk szemben, kénytelenek vagyunk a rituálé, a szertartás, a szkéné szóhasználatát kölcsönözni, különösen egy olyan művész esetében, mint Ughy István, akinek egész eddigi piktúrája egy olyan mitikus, szimbólumokkal teli, archaikus emberképet örökít át, amelyet kivétel nélkül színpadi jelenetekként ábrázol, rendez színpadképpé az ikonográ-
fia hagyományait követve.

Így a használat által továbbélő archaikus elbeszélő képanyelvet a művész drámai, összpontosító erejével képes oly szubjektív hőfokra izzítani, ami által az ősi kollektív tudás, az ősemlékezet nem veszít hatóerejéből, és az Én kohójában mindez forró lávaként kerül el a képfelületen.

Ughy István figurális, expresszív absztrakciója így épül a művész dramaturgiaérzékére. Mint egy varázsló vagy sámán, vagy mint egy színpadi rendező mozgatja, csoportosítja, dialogizálja, üt-
közteti, kiegyenlíti mitikus-valóságos figuráit, alakjait, némelyiket előtérbe hozva, másokat a háttér-
ben hagyva, és megint másokat megsokszorozva ismételi, a szakrális repetíció lehetőségével élve.

A képíró, képrendező, a képdramaturg tradicionális ősképekben, szimbólumokban (*Földanya, Aranykor, Európa elrablása, Három grácia, Édenkert, Bűnbeesés, Aranyborjú, Tóra, Utolsó vacsora, Gol-
gota, Keresztre feszítés, Sárkányölő* stb.) gondolkodik, az eurázsiai ősmítoszok és a *Biblia* jeleneit kelti életre, amelyekkel azt bizonyítja, hogy nem létezik az Idő, nincs múlt és nincs jelen, csak egy, az Örökkévaló.

Ars poeticájában ezt így fogalmazza meg: „Ami az emberi tényezőt illeti, szerintem évezredek óta nem változott semmi, és nyugodt szívvel mondom, hogy nem is fog változni. Tulajdonképpen ar-
ról van szó, hogy a múlt iránti mélységes tisztelet, csodálat megment attól, hogy koldusa legyek a
mának.”¹

Az a dramaturgia képanyelv, amit Ughy István újra felfedezett, újjáélesztett, olyan ősi, mint maga az ember, hisz a barlangrajzoktól az asszír–babiloni, egyiptomi domborműveken, a görög vázafest-
ményeken, az etruszk, a szkíta ábrázolásokon, a középkori templomi falfestményeken, dombormű-
veken és a székelykeresztúri kályhacsempék motívumain keresztül a könyvnyomtatás által sokszo-
rosított fametszetekig terjed.²

Az örök átváltozás folyamatában az antik hősök keresztény szentekké, majd végül újpogány ka-
landorokká, sőt gonosztevőkké vedlenek át Ughy István képein. Semmi szépelgés, semmi szenti-
mentalizmus, ellenben igazi magasrendű shakespeare-i színjáték ez a festészet, színesen vizionált
Hamletek és III. Richárdok históriái és életbölcsesei tárgyiasulnak a képeken. A jelenetek hátte-
rében szinte minden esetben a torockói Székelykő absztrahált képe látható.³ Semmi közük a hagy-
ományos zsánerhez, a drámaian katartikus tartalmak nem a szó-, hanem a képmágia területéhez
tartoznak, létezésünk abszolút apokaliptikus jelenvalóságáról tudósítanak.⁴

Igazi profetikusan ember, Jónás és Keresztelő János jó utódja. Ninive, Jeruzsálem (és Európa)
pusztulását vizionáló. Európa és Magyarország hallgat-e rá, odafigyel-e festészetére, a festőre?

A megnyitón elhangzottak átdolgozott változata. A kiállítás a veszprémi Csikász Galériában, 2017. május 6. és június 10. közt volt látható.

JEGYZETEK

¹ A művész 2015-ben Pápán kiadott katalógusából.

² Benkó Elekkel közösen jegyzett könyve a székelykeresztúri kályhacsempékről 1984-ben jelent meg Bukarestben, a Kriterion Könyvkiadónál.

³ A művész erdélyi gyökere egyik alappillére festészetének.

⁴ Mint Dürer félezer évvel ezelőtti *Apokalipszise*, akihez nem melleleg lehet, hogy távoli rokon szálak fűzik a művészt. (Dürer nagyapja Száraz Antal volt, aki később beköltözött Gyulára, és ötvösként működött. A művész üknagyapját is Száraz Antalnak hívták, aki szintén Gyulán élt, igaz, pár száz évvel később, de gyakori a családokban a névát hagyományozódás több generáción keresztül.)

UGHY ISTVÁN (1938) Pápa

